

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 30 marca 2016 r.

Adam Bodnar

VII.520.1.2016.AG

Pani
Edyta Bielak-Jomaa
Generalny Inspektor
Ochrony Danych Osobowych
ul. Stawki 2
00-193 Warszawa

W dniu 11 lutego 2016 r. uchwalona została **ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci** (Dz. U. poz. 195, dalej jako: ustawa), **określającą warunki nabywania prawa do świadczenia wychowawczego oraz zasady przyznawania i wypłacania tego świadczenia.**

Rzecznik Praw Obywatelskich z satysfakcją odnotowuje przyjmowanie przez państwo rozwiązań prawnych i finansowych, które stanowią wsparcie dla rodzin. Niemniej jednak pewne szczegółowe rozwiązania budzą wątpliwości z punktu widzenia ochrony prywatności i danych osobowych.

Rzecznik, obserwując proces legislacyjny, w tym opinie wyrażane przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych (opinia GIODO do druku sejmowego nr 216 z 9 lutego 2016 r., DOLiS-03-32/16/BG/8270/16) oraz informacje przekazywane przez media („Rzeczpospolita” z 14.02.2016 r.: R. Krupa-Dąbrowska „500 plus: wkrótce ochrona danych osobowych obywateli będzie słabsza”; „Rzeczpospolita” z 16.02.2016 r.: P. Litwiński „Przez ustawę 500 plus dane osobowe rodzin dostępne niemal dla wszystkich”, a także „Gazeta Wyborcza” z 25.02.2016 r.: J. Wątor, „Zamieszanie z >>Rodziną 500 plus<<. Gminy będą miały duży problem z GIODO? Ministerstwo uspokaja”), **powziął wątpliwości odnośnie do realizacji konstytucyjnego prawa do prywatności oraz prawa do ochrony danych osobowych w przepisach tej ustawy, a także możliwości prawidłowego wykonania przepisów ustawy.**

Zastrzeżenia podnoszone w ww. artykułach, a także w opinii GIODO dotyczą przede wszystkim skutków art. 38 ustawy, dodającej art. 23a oraz ust. 2a w art. 31 ustawy o

ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 2135 ze zm., dalej jako: uodo) dla całego systemu ochrony danych osobowych. Ponadto, zdaniem Rzecznika, te rozwiązania mogą stać w sprzeczności z prawem Unii Europejskiej, w tym z dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995, s. 31 ze zm.), interpretowaną niedawno w wyroku TSUE w sprawie C-201/14 Smaranda Bara z 1 października 2015 r. (ECLI:EU:C:2015:638).

W ustawie znajdują się również inne przepisy, które rodzą wątpliwości z punktu widzenia zgodności z dopuszczalnymi konstytucyjnie ograniczeniami prawa do prywatności. W tym kontekście należy wskazać w szczególności na:

- 1) art. 10 ust. 2 ustawy – wprowadzający możliwość pisemnego upoważnienia przez właściwy organ kierownika „innej jednostki organizacyjnej gminy” lub „innej osoby na wniosek m.in. kierownika „innej jednostki organizacyjnej gminy”,
- 2) art. 14 ustawy – przewidujący utworzenie centralnego rejestru obejmującego informacje gromadzone na podstawie przepisów ustawy przez organy właściwe i samorządy województw podczas realizacji zadań w zakresie świadczenia wychowawczego, przy jednoczesnym nieuregulowaniu okresu przechowywania danych osobowych przez organy właściwe i inne upoważnione podmioty oraz marszałków województw, a także braku uzasadnienia dla 10-letniego okresu przechowywania danych w rejestrze,
- 3) uchylenie art. 23 ust. 4a ustawy o świadczeniach rodzinnych, co oznaczać może konieczność weryfikacji faktu samotnego wychowywania dziecka w formie pełnego wywiadu środowiskowego.

Wreszcie, we wskazanych artykułach sygnalizowany był problem związany z koniecznością rejestrowania przez gminy zbiorów danych. Z doniesień medialnych wynika, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stoi na stanowisku, że „żaden przepis ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci nie uzależnia wejścia w życie programu „Rodzina 500 plus” od uprzedniego zarejestrowania przez gminę zbioru danych u GIODO” (cytowana we wstępie „Gazeta Wyborcza”). Zapowiadane było również stanowisko GIODO w tej sprawie, jednak na stronie internetowej GIODO nie zamieszczono żadnej informacji w tej sprawie.

Mając powyższe na względzie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z prośbą o przedstawienie aktualnego stanowiska GIODO w odniesieniu do wskazanych wyżej problemów.

Podpis na oryginale